

UJMA OKTOBRA 2018 V TRŽIČU: POGLED S TERENA

DISASTER IN TRŽIČ IN OCTOBER 2018: VIEW FROM THE SITE

Jure Ferjan

Občina Tržič, Trg svobode 18, Tržič, jure.ferjan@trzic.si

Povzetek

Narava je svojo neustavljivo moč na Gorenjskem po vremenski ujmi septembra 2007 v Železnikih in Davči ponovno pokazala konec oktobra 2018 v Tržiču, v Dolini in Jelendolu. Občanke in občani, gasilci, prostovoljci, dobrotelne organizacije in vodstvo občine so takoj začeli pomagati in sanirati. Škoda je bila ocenjena na približno 13 milijonov evrov. Pomoči so bili deležni vsi prizadeti, obnovitvena dela pa bodo zaradi svoje zahtevnosti trajala še dolgo.

Abstract

After the meteorological disaster in Železniki and Davča in September 2007, nature once again demonstrated its unstoppable power in the Gorenjska region, in Dolina and Jelendol, Tržič, at the end of October 2018. The citizens pulled together, and firefighters, volunteers, charitable organizations and the municipal leadership really prevailed, immediately commencing relief and clean-up operations. The estimated damage was approximately 13 million EUR. Assistance was provided to all affected people, while rehabilitation of the site will continue for a long time due to its complexity.

Uvod

Noči z 29. na 30. oktober 2018 v Občini Tržič ne bodo nikoli pozabili. Vremenska ujma je povzročila materialno škodo milijonskih razsežnosti, na srečo pa ni bilo žrtev zaradi prizadevnosti pogumnih občank in občanov ter gasilcev, pripadnikov Civilne zaščite in prostovoljcev. Izjemne padavine so zajele površino okrog 5000 ha, kar pomeni tretjino občine. Vode so narasle in upadle

v kakšnih treh urah. Vodostaj Tržiške Bistrice se je z normalnega pretoka, ki znaša od 9 do 12 kubičnih metrov na sekundo malo po polnoči okrepil za več kot dvajsetkrat, na neverjetnih 250 kubičnih metrov v sekundi. *»Razdejanje je bilo silovito. V premajhnih rečnih koritih, zoženih z mostovi, ki so se hitro zatrpali s plavjem, je prihajalo do zastojev. Voda se je prelila prek poškodovanih mostov, strgala cesto, podrla obrežne zidove in potrgala telefonsko ter električno, pa tudi vodovodno*

Slika 1: Lomščica je povsem poplavlila bližnjo cesto. (foto: Arhiv Občine Tržič)

Figure 1: The Lomščica stream completely flooded a nearby road (Photo: Municipality of Tržič Archives)

napeljavo. Odnosila je bivališče tik ob vodi in star mlin ob izlivu Lomščice v Bistrico, izginile so številne gozdne ceste ter obrežna kmetijska in gozdna zemljišča. Voda je poplavlila tudi kleti številnih stanovanjskih in industrijskih objektov. V tovarni kos in srpov je v delu z glavne ulice, ki se je spremenila v rezervno strugo, voda tekla kar skozi tovarno in tovarniško dvorišče,« je dogajanje slikovito opisal župan Občine Tržič Borut Sajovic.

Izjemni pretoki

Količina padavin v razmeroma velikem porečju, ki se lahko prazni le skozi Dovžanovo sotesko in Tržič, se je hitro povečala. Obsežno, skledasto, okrog pet tisoč hektarjev veliko prispevno območje med Storžičem, Košuto in Dolgo njivo je zbralo toliko vode, da se je pretok Tržiške Bistrice z običajnih 9 do 12 kubičnih metrov na sekundo v Preski na izhodu iz mesta povečal na več kot 250 kubičnih metrov v sekundi.

»Narasli potočki, ki so po velikih gozdnatih skalnih strminah padali proti reki Bistrici, so se v nekaj urah spremenili v deroče rečne hudournike, ki so s seboj v dolino skupaj z rekordno količino vode nosili vse, kar jim je bilo na poti. Poleg deset tisoč kubikov proda, peska in skalovja je voda prenašala tudi drevje ter posekan les in drva. Ta so bila shranjena preblizu naraslih voda. Vodam je v običajnih koritih zmanjkalo prostora, zato so se razlile tudi po redkih travnatih ravninah v okolici,« se dogajanja spominja župan Sajovic.

Velika gmotna škoda

Največjo škodo so utrpeli predvsem prebivalci zgornjega

dela občine, začeni z zgornjim delom Cankarjeve ceste, Slapom, Čadovljami, Dolino, Jelendolom in Lomom. Poškodovanih je bilo 27 stanovanjskih objektov, voda je popolnoma odnesla 1 stanovanjski objekt in star mlin ob ustju Lomščice, prizadetih je bilo približno 10 kilometrov občinskih cest, 37 lastnikov kmetijskih zemljišč je utrpelo večjo škodo. Uničenih je bilo tudi 12 mostov, nekaj kilometrov upornih zidov ter na desetine kilometrov gozdnih cest, kot tudi komunikacijski vodi in vodovodi.

Dolina in Jelendol sta bila odrezana od sveta in brez komunikacije, ki smo jo po treh urah vzpostavili prek gasilskih radijskih postaj. Začetna intervencija gasilcev, prostovoljcev in štaba Civilne zaščite je potekala od polnoči do jutra. Reševali smo, kar se je reševati dalo, odstranjevali kable, padla drevesa in plavje, črpali vodo ter zapirali objekte. Padavine, ki so zajele le pol porečja, so ponoči ponehale. Pretočni udarni val je prešel, vode so upadle.

Delovanje sil za zaščito in reševanje

V Dolini in štabu Civilne zaščite v gasilskem domu v Bistrici pri Tržiču s poveljnikom Dragom Zadnikarjem so se zbrali gasilci in organizatorji delovno-reševalnih akcij. Zbrali so hrano, urediličasne namestitve, helikopterski prevoz in načrte za vzpostavitev začasnih prevoznosti v Dolino in Jelendol.

Aktiviralo se je vseh devet prostovoljnih gasilskih društev v Občini Tržič in pet PGD zunaj meja občine. Na pot proti Tržiču se je odpravila tudi prva težka gradbena mehani-

Slika 2: Informacije o stanju na terenu so prebivalci spremljali s strahom in grozo. Fotografije in posnetki s prizadetih območij so potrdili resnost naravne nesreče. (foto: Arhiv Občine Tržič)

Figure 2: The information on the situation in the field was perceived with fear and horror among people. Photos and images from the affected areas demonstrated the severity of the disaster. (Photo: Municipality of Tržič Archives)

Občina Tržič se še enkrat iskreno zahvaljuje vsem donatorjem, dobrodelnim organizacijam in vsem, ki ste s svojim časom, trudom in delom olajšali trpljenje in nesrečo naših občank in občanov.

zacija. Čistile so se naplavine in objekti, stekla je solidarnostna akcija, v katero so se vključili Župnijska Karitas Tržič - Bistrica, Območno združenje Rdečega križa Tržič in Rotary klub Tržič Naklo, v Jelendolu pa se je s helikoptersko oskrbo vzpostavila brezplačna oskrbna trgovina. Iz Kranja se je proti Tržiču na pomoč odpravila kolona vozil Uprave RS za zaščito in reševanje Kranj, ki so zagotavljala predvsem tehnično pomoč.

Toda modro-belo-oranžna vozila z znakom civilne zaščite so upanje in optimizem v odrezano vas prinesla šele naslednji dan, 31. oktobra 2018, ko so jim pot utrli bagerji. Začasni stik s svetom je bil vzpostavljen čez dan, mediji so obvestili domovino in svet. *»Na pomoč so nam prišli predstavniki države, stekle so humanitarne in dobrodelne akcije. Ponosni in hvaležni smo za veliko podporo in solidarnost. Nikoli nismo imeli občutka, da smo ostali sami,«* je povedal župan Tržiča.

Preventiva je cenejša kot kurativa

Škoda na območju Občine Tržič je skupaj znašala okoli 13 milijonov evrov, na vodni infrastrukturi je ocenjena na 10 milijonov evrov, na občinski infrastrukturi na 2 milijona evrov, na gozdnih cestah na 700.000 evrov in na kmetijskih površinah na 250.000 evrov. Župan mag. Borut

Sajovic je napovedal dolgotrajno sanacijo: *»Največ bo na nas, domačinih. Pričakujemo in od pristojnih v državi (Vlade RS in Ministrstva za okolje in prostor) zahtevamo, da je to prelomen trenutek, ko se bomo z vodotoki na ravni vse države začeli ukvarjati vsak dan, jih čistili, praznili in popravljali. To stane kar precej. Gotovo pa desetkrat manj kot popravljanje in odpravljanje škode.«*

Sklepne misli – sodelovanje v Tržiču kot primer dobre prakse

Občina Tržič se je skupaj s humanitarnimi organizacijami v občini Župnijsko Karitas Tržič - Bistrica, Območnim združenjem Rdečega križa Tržič in Rotary klubom Tržič Naklo aktivno in nemudoma vključila v zbiranje sredstev za pomoč prizadetim v ujmi. Sanacija se je začela takoj, a je trajalo mesece, da je bila na nekaterih delih dokončno izvedena, nekje pa bo za celovito sanacijo treba še poskrbeti. Odziv ljudi je bil izjemen in je segal tudi čez meje občine in celo v tujino, najpomembneje pa je, da se je z zbranimi sredstvi pomagalo vsem, ki jih je ujma prizadela.

Odziv gasilcev, številnih prostovoljcev, dobrodelnih organizacij in vodstva občine je pokazal, da so Tržičanke in Tržičani zmožni stopiti skupaj, si pomagati in zmagati ne glede na zahtevnost preizkušnje. Način sodelovanja in povezovanja v dobro ljudi ter čim hitrejši pomoči ob obravnavani vremenski ujmi velja za primer dobre prakse, ki ga velja ohraniti. Vse dobrodelne organizacije so med seboj sodelovale, vodstvo občine pa je prevzelo koordinacijo, kar je olajšalo pretok informacij in omogočilo pravično porazdelitev zbranih sredstev med vse prizadete.

Slika 3: Hitra in učinkovita sanacija za tunelom na cesti proti Jelendolu (foto: Arhiv Občine Tržič)

Figure 3: Fast and efficient rehabilitation after the tunnel on the road to Jelendol (Photo: Municipality of Tržič Archives)